

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze

LZG.410.010.03.2016
P/16/025

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Zielonej Górze
ul. Podgórna 9a, 65-213 Zielona Góra
T +48 68 410 66 00, F +48 68 410 66 39
lzg@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli P/16/025 – Cyfryzacja szkół

Jednostka przeprowadzająca kontrolę Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontrolerzy Beata Jakubowska, główny specjalista kontroli państwowej,
upoważnienie do przeprowadzenia kontroli Nr LZG/71/2016
z dnia 27 września 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 1-2)

Jednostka kontrolowana Szkoła Podstawowa nr 1 we Wschowie, 67-400 Wschowa, ul. Kazimierza Wielkiego 10
(dalej: Szkoła).

Kierownik jednostki kontrolowanej Maciej Grabianowski, Dyrektor Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 3)

II. Ocena kontrolowanej działalności¹

Ocena ogólna

Realizując działalność edukacyjną, Szkoła wykorzystywała technologie informacyjno-komunikacyjne (dalej: TIK). Placówka została prawidłowo przygotowana organizacyjnie do stosowania tych technologii. Pracownicy komputerowe posiadały odpowiednią liczbę stanowisk do samodzielnej pracy ucznia (oddziałów IV-VI) przy komputerze, a także wyposażenie informatyczne do nauczania przedmiotów nieinformatycznych, na ogół, zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego². Szkoła stworzyła uczniom warunki do nabywania umiejętności wyszukiwania, porządkowania, wykorzystywania informacji z różnych źródeł, z zastosowaniem TIK na zajęciach z różnych przedmiotów.

W latach szkolnych 2015/2016 oraz 2016/2017 Szkoła nie wykorzystywała w nauczaniu podręczników w wyłącznie elektronicznej formie, jednak pedagodzy przedmiotów nieinformatycznych w zadowalającym stopniu stosowali TIK w nauczaniu. W okresie II półrocza roku szkolnego 2015/2016 przeciętnie w tygodniu zrealizowano 12,6 godzin zajęć lekcyjnych z zastosowaniem takich technologii co znacznie przekracza minimum wyznaczone dla placówek, które brały udział w Programie „Cyfrowa Szkoła”³ (9 godzin).

Szkoła, zapewniając uczniom dostęp do internetu, w odniesieniu do części komputerów, nie podjęła żadnych działań zabezpieczających przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenia dla ich prawidłowego rozwoju, a w odniesieniu do części - takie działania podjęła, jednak były one nieskuteczne,

¹ Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna. Jeżeli sformułowanie oceny ogólnej według proponowanej skali byłoby nadmiernie utrudnione, albo taka ocena nie dawałaby prawdziwego obrazu funkcjonowania kontrolowanej jednostki w zakresie objętym kontrolą, stosuje się ocenę opisową, bądź uzupełnia ocenę ogólną o dodatkowe objaśnienie.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 sierpnia 2012 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół (Dz. U. z 2012 r. poz. 977 ze zm.); dalej: *rozporządzenie w sprawie podstawy programowej*.

³ Rządowy program rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych – „Cyfrowa szkoła”, ustanowiony na podstawie uchwały Nr 40/2012 Rady Ministrów z dnia 3 kwietnia 2012 r. w sprawie Rządowego programu rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych – „Cyfrowa szkoła”, zwany dalej: Programem „Cyfrowa szkoła”.

co naruszało przepis art. 4a ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁴.

Szkoła posiadała własną stronę internetową, zawierającą podstawowe informacje dla rodziców o organizacji nauczania i bieżącej działalności placówki. Stanowiła dla nauczycieli i uczniów narzędzie wsparcia procesu edukacyjnego, np. poprzez zamieszczenie linków platform i portali edukacyjnych, powiązanie z własnymi szkolnymi zasobami edukacyjnymi. Ponadto, Szkoła zapewniała rodzicom/uczniom kontakt z nauczycielami drogą elektroniczną poprzez platformę e-nauczanie.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego.

Opis stanu faktycznego

1. Przygotowanie Szkoły do stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych.

1.1. Warunki do realizacji w Szkole zajęć z przedmiotów informatycznych.

Według stanu na dzień 30 września 2016 r. do Szkoły uczęszczało 389 uczniów w ramach 18 oddziałów⁵.

(dowód: akta kontroli str. 10-11)

W Szkole funkcjonowały dwie pracownie komputerowe, w których udostępniano uczniom łącznie 37 komputerów (18 i 19) posiadających dostęp do internetu. Ponadto, w bibliotece szkolnej do dyspozycji uczniów pozostawały również cztery komputery (z dostępem do internetu). Wskaźnik liczby uczniów przypadających na jeden komputer wyniósł 9,49.

Uczniowie wszystkich oddziałów realizowali przedmioty informatyczne w przeznaczonych do tego celu pracowniach.

(dowód: akta kontroli str. 49-53, 54-56)

Wszystkie oddziały IV-VI⁶, realizowały zajęcia informatyczne w grupach liczących od 8 do 16 uczniów, tym samym liczba uczniów w grupie nie przekraczała liczby stanowisk komputerowych w pracowni komputerowej, co było zgodne z § 7 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012 r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych⁷.

(dowód: akta kontroli str. 11, 51-53)

Oddziały I-III, liczące od 11 do 25 uczniów⁸, uczęszczały na zajęcia komputerowe bez podziału na grupy. Zajęcia odbywały się w obu pracowniach komputerowych (18 i 19 komputerów).

(dowód: akta kontroli str. 11, 49-51)

Zgodnie z Załącznikiem nr 2⁹ rozporządzenia w sprawie podstawy programowej *uczniom klas I-III należy umożliwić korzystanie ze szkolnej pracowni komputerowej. Zaleca się, aby podczas zajęć uczeń miał do swojej dyspozycji osobny komputer z dostępem do Internetu* (pkt 11).

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że „dostępna w s. 51 (pracownia komputerowa) liczba komputerów zostanie zwiększona o 7 przygotowanych do podłączenia zestawów, zapewniając w ten sposób indywidualną pracę. Podłączenie komputerów nastąpi po zakupie i zainstalowaniu wszystkich wymaganych programów. Bezpośrednią przyczyną zaistniałej sytuacji jest czasochłonna, ale systematyczna wymiana

⁴ Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 ze zm., zwanej dalej „ustawą o systemie oświaty”.

⁵ 10 oddziałów I-III oraz 8 oddziałów IV-VI.

⁶ Oddziały liczyły od 18 do 26 uczniów⁶.

⁷ Dz. U. poz. 204, ze zm.

⁸ Oddziały: Ia liczył 11 uczniów; IIa-21; IIb-24; IIc-22; IId-18; IIe-21; IIIa-23; IIIb-25; IIIc-25; IIId-25.

⁹ Podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych; I etap edukacyjny: klasy I-III; Edukacja wczesnoszkolna; Zalecane warunki i sposób realizacji.

sprzętu i możliwości finansowe szkoły”.

(dowód: akta kontroli str. 72-74)

1.2. Wyposażenie Szkoły w sprzęt do stosowania technologii cyfrowej w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych.

Szkoła wyposażona była¹⁰ m.in. w:

- 41 komputerów stacjonarnych dla uczniów,
- 25 komputerów przenośnych dla nauczycieli,
- dwa komputery stacjonarne dla nauczycieli,
- 21 projektorów multimedialnych,
- 10 tablic interaktywnych,
- dziewięć ekranów projekcyjnych.

W 17 salach lekcyjnych do kształcenia przedmiotów nieinformatycznych znajdowało się:

- 16 komputerów przenośnych dla nauczycieli,
- dwa komputery stacjonarne dla nauczycieli,
- 17 projektorów multimedialnych,
- 10 tablic interaktywnych,
- siedem ekranów projekcyjnych.

W każdej sali lekcyjnej, poza dwoma¹¹, znajdował się projektor multimedialny oraz - albo ekran projekcyjny - albo tablica interaktywna¹². Ponadto, w każdej sali, poza salą ogólną, znajdował się laptop lub komputer stacjonarny z dostępem do internetu przekazany do dyspozycji nauczyciela.

(dowód: akta kontroli str. 54-56a, 71)

W odniesieniu do sal, w których nauczane były przedmioty, dla których w podstawie programowej kształcenia ogólnego zalecono stosowanie TIK w nauczaniu, stwierdzono, że:

- dwie sale do nauki języków obcych¹³ wyposażone były w sposób umożliwiający realizację podstawy programowej określoną w załączniku nr 2 rozporządzenia w sprawie podstawy programowej - treści nauczane - wymagania szczegółowe - pkt 11 oraz w ustalonych w nim warunkach zalecanych i sposobie realizacji,
- sala do nauki muzyki¹⁴ posiadała warunki do nauczania zgodnie z określonymi w ww. rozporządzeniu w sprawie podstawy programowej (*Treści nauczane - wymagania szczegółowe - pkt 1 ppkt 7 oraz Zalecane warunki i sposób realizacji*),
- w sali do nauki przyrody znajdował się projektor multimedialny, tablica

¹⁰ Stan na dzień oględzin (z wyłączeniem administracji i obsługi).

¹¹ Sala ogólna i sala matematyczna.

¹² Sala do nauki przyrody wyposażona była w projektor multimedialny i tablicę interaktywną – podobnie sale do nauki języka angielskiego oraz niemieckiego, a sala do nauki muzyki – projektor multimedialny oraz ekran projekcyjny.

¹³ Znajdowały się: dwa projektory multimedialne i dwie tablice interaktywne oraz dwa nauczycielskie komputery stacjonarne typu All in One (z dotykowym panelem-monitorem) z dostępem do internetu, jedna z sal posiadała specjalne nagłośnienie dedykowane do sal konferencyjnych i językowych, a druga 24 stanowiska ze słuchawkami dla każdego ucznia działające w systemie Multicolab Software.

¹⁴ Znajdował się w niej projektor multimedialny i ekran projekcyjny oraz nauczycielski laptop z dostępem do internetu. Do nauki przedmiotu wykorzystywane było oprogramowanie o nazwie CDex do konwertowania ścieżki dźwiękowej z płyt CD-Audio do plików muzycznych. Program umożliwia również korekcję dźwięku, jest też odtwarzaczem plików muzycznych. Drugim wykorzystywanym programem był KeepVid (dzięki programowi można pobierać różnorakie pliki, w tym muzyczne, z ponad 30 różnych serwisów np. YouTube, Dailymotion, Vimeo)

interaktywna oraz nauczycielski laptop z dostępem do internetu. Zgodnie z wymaganiami określonymi w ww. rozporządzeniu w sprawie podstawy programowej (Cel kształcenia V: Obserwacje, pomiary i doświadczenia), *uczeń korzysta z różnych źródeł informacji (własnych obserwacji, badań, doświadczeń, tekstów, map, tabel, fotografii, filmów), wykonuje pomiary i korzysta z instrukcji (słownej, tekstowej i graficznej); dokumentuje i prezentuje wyniki obserwacji i doświadczeń; stosuje technologie informacyjno-komunikacyjne.*

W odniesieniu do realizacji ww. celu kształcenia Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że z uwagi na ograniczenia lokalowe zajęcia z przyrody dopiero w bieżącym roku szkolnym realizowane są w sali posiadającej odpowiednie zaplecze na pomoce dydaktyczne. Jednakże modernizację tej pracowni i wyposażenie jej m.in. w wizualizer 3D, mikroskopy z możliwością podłączenia do laptopa i tablicy interaktywnej zaplanowano w przeciągu dwóch najbliższych lat.

(dowód: akta kontroli str. 54-56a, 71, 75-77, 80-85)

Poza opisanym wyżej wyposażeniem, sprzęt informatyczny znajdował się w: bibliotece (siedem komputerów stacjonarnych z dostępem do internetu, w tym cztery udostępnione uczniom), w świetlicy i sali zabaw (po jednym komputerze przenośnym dla nauczyciela - z dostępem do internetu oraz po jednym projektorze multimedialnym i jednym ekranie projekcyjnym).

Szkoła nie posiadała mobilnych zestawów sprzętu komputerowego.

(dowód: akta kontroli str. 54-56, 71)

1.3. Wyposażenie Szkoły w oprogramowanie informatyczne wspierające nauczycieli w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych.

Szkoła posiadała oprogramowanie edukacyjne do wspierania nauczania przedmiotów, dla których w podstawie programowej kształcenia ogólnego zalecono stosowanie TIK w nauczaniu. Oprogramowanie było dostępne w każdej sali lekcyjnej, w której prowadzono nauczanie właściwego przedmiotu.

Ponadto, nauczyciele korzystali z cyfrowych zasobów edukacyjnych dołączonych do podręczników (nieelektronicznych), zasobów edukacyjnych dostępnych w internecie oraz cyfrowych materiałów własnych nauczyciela, o czym szerzej w pkt 2.2 wystąpienia pokontrolnego.

(dowód: akta kontroli str. 54-56a, 70, 75-77)

1.4. Sprawność i funkcjonalność wyposażenia informatycznego Szkoły.

Wszystkie posiadane przez Szkołę tablice interaktywne (10 szt.), projektory multimedialne (21 szt.), ekrany projekcyjne (9 szt.) zakupione zostały w 2012 r. i później. W okresie tym zakupiono również 26 komputerów stacjonarnych dla uczniów (spośród 41 ogółem) oraz 18 komputerów przenośnych dla nauczycieli (spośród 27 ogółem). Pozostałe komputery dla uczniów (15 szt.) i nauczycieli (9 szt.) zakupione zostały przed 2012 r. i poddane późniejszej modernizacji. W wyniku oględzin stwierdzono:

- sprawność działania internetu na komputerach uczniowskich¹⁵,
- zainstalowanie oraz możliwość uruchomienia oprogramowań edukacyjnych przypisanych do poszczególnych pomieszczeń,
- sprawność działania sprzętu.

Stwierdzono ponadto, że 10 komputerów w pracowniach komputerowych nie było użytkowanych, z uwagi na – według wyjaśnień Dyrektora Szkoły - brak

¹⁵ Próba wejścia na wybrane strony internetowe, tj. www.epodręczniki.pl, www.scholaris.pl, www.men.gov.pl, zakończyła się pozytywnie – strony zostały wyświetlone.

odpowiedniego oprogramowania. Sprzęt ten został przekazany Szkole w formie darowizny pod koniec sierpnia br. i zakup odpowiedniego oprogramowania i utworzenie odpowiednich stanowisk nie było przewidziane w planie finansowym na rok 2016. Dyrektor zadeklarował, że komputery zostaną uruchomione po zainstalowaniu wymaganych programów oraz wyposażeniu sal w odpowiednie stanowiska i przyłącza elektryczne i internetowe, co zaplanowano na 2017 r.

(dowód: akta kontroli str. 54-56a, 70, 71, 75-79, 104-106)

Wsparcie techniczne dla nauczycieli przedmiotów nieinformatycznych w rozwiązywaniu problemów technicznych związanych z obsługą komputerów i innych współpracujących z nimi urządzeń, jak wskazał Dyrektor Szkoły, zapewniał na bieżąco nauczyciel zajęć komputerowych w klasach IV-VI¹⁶, natomiast w skomplikowanych przypadkach wsparcia i pomocy udzielały firmy zewnętrzne.

(dowód: akta kontroli str. 2, 78-79)

1.5. Dostępność do internetu na terenie Szkoły.

W myśl umowy abonamentowej zawartej przez Szkołę, operator doprowadził sygnał sieci Wschowa.Net.pl (sygnał radiowy, bezprzewodowy) do wyłącznego używania w siedzibie Szkoły (umowa bezterminowa), miesięczny całodobowy dostęp do sieci internet oraz wewnętrznej sieci LAN. Przepustowość ustalono na „do 50000 kbit”. Poza siecią LAN, w Szkole funkcjonuje również sieć WiFi, udostępniona nauczycielom i zabezpieczona hasłem. Sieć WiFi zabezpieczona była przed publicznym dostępem.

(dowód: akta kontroli str. 57-60)

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że funkcjonujące łącze internetowe jest efektywne i spełnia wymogi Szkoły. Przerwy w dostępie do internetu występują bardzo rzadko, szybko są usuwane i nie wpływają na jakość pracy Szkoły. Zawieszania działania internetu występują rzadko, a ewentualne przerwy trwają tak krótko, że nie ma potrzeby aby poprawiać działanie szkolnej sieci internetowej. Dotychczas nie wystąpiła awaria podstawowego kanału dostępu do internetu. Szkoła nie posiada alternatywnej drogi dostępu do internetu oraz nie stosuje priorytetyzacji ruchu w obrębie szkolnej infrastruktury internetowej. Uczniowie nie mają dostępu do bezprzewodowej sieci internetowej Szkoły.

(dowód: akta kontroli str. 57-60, 72-74)

1.6. Przygotowanie nauczycieli do stosowania technologii cyfrowych w nauczaniu.

W Szkole zatrudnionych było 40 nauczycieli, przy czym jeden nauczyciel przebywał na urlopie bezpłatnym oraz jeden – zatrudniony z dniem 1 września 2016 r. na etat nauczyciela wspomagającego. Spośród pozostałych 38 nauczycieli:

- dwóch - ukończyło formy kształcenia na kierunku informatycznym, tj. inżynieria komputerowa oraz technika z informatyką. W latach 2012-2015 wymienieni nauczyciele ukończyli odpowiednio: sześć oraz trzy formy doskonalenia zawodowego (kursy, warsztaty, seminaria, itp.) w zakresie stosowania TIK,
- wszyscy pozostali nauczyciele posiadali ukończone w latach 2012-2015 - od jednego do pięciu - form doskonalenia zawodowego (kursy, warsztaty, seminaria, itp.) w zakresie stosowania TIK, realizowanych w różnych wymiarach godzinowych (od 2 do 20 godzin),
- żaden z nauczycieli, z kierunkowo innym wykształceniem niż informatyczne, nie posiadał ukończonych form doksztalcenia (studia podyplomowe, kursy

¹⁶ Dodatkowe zadanie do obowiązków dydaktycznych, bez dodatkowego wynagrodzenia.

kwalifikacyjne) w zakresie stosowania TIK.

(dowód: akta kontroli str.61-65, 66-69)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Uwagi dotyczące
badanej działalności

Celem zagwarantowania każdemu uczniowi klas I-III możliwości realizacji podstawy programowej, określonej dla tych oddziałów w zakresie zajęć komputerowych, Szkoła powinna stworzyć warunki, w których zapewniony będzie indywidualny dostęp ucznia do osobnego komputera.

Również, osiągnięcie w pełni realizacji celów kształcenia z przedmiotu „Przyroda”, tj. w szczególności dotyczących umiejętności dokonywania przez uczniów obserwacji, pomiarów i doświadczeń wymaga doposażenia pracowni do nauczania tego przedmiotu.

Ocena cząstkowa

Szkoła dysponowała odpowiednimi warunkami do stosowania TIK w nauczaniu, a znajdujący się w niej sprzęt był sprawny. W pracowniach komputerowych zagwarantowano wystarczającą liczbę stanowisk do samodzielnej pracy uczniów oddziałów IV-VI, a także – zgodne z podstawą programową kształcenia ogólnego – niezbędne wyposażenie do nauczania przedmiotów nieinformatycznych, poza jedną salą do nauki przyrody. Szkoła posiadała oprogramowanie edukacyjne do wspierania nauczania przedmiotów, dla których w podstawie programowej kształcenia ogólnego zalecono stosowanie TIK w nauczaniu. Wszyscy nauczyciele Szkoły byli przygotowani do stosowania TIK w nauczaniu, bowiem każdy z nich ukończył różnorakie formy doskonalenia zawodowego w zakresie stosowania TIK.

2. Stosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w procesie nauczania.

Opis stanu
faktycznego

2.1. Wykorzystywanie przez Szkołę podręczników i innych zasobów edukacyjnych wydanych w formie elektronicznej.

W II półroczu roku szk. 2015/2016 oraz w I półroczu 2016/2017, żaden z przedmiotów nie był nauczany z wykorzystaniem wyłącznie podręcznika elektronicznego.

(dowód: akta kontroli str. 86-89)

2.2. Zastosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w nauczaniu przedmiotów nieinformatycznych.

W II półroczu roku szkolnego 2015/2016 wszyscy nauczyciele wykorzystywali cyfrowe zasoby edukacyjne na (wszystkich¹⁷) 10 przedmiotach nieinformatycznych. Spośród 3053 ogółu godzin zajęć, TIK zastosowano na 2620 godzinach (85,8%), w tym 2116 (80,8%) z pracą wszystkich uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne i 504 ze wsparciem działań nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi. Zakres zajęć z zastosowaniem TIK przedstawiał się następująco:

- liczba lekcji z przedmiotu „Historia i społeczeństwo” w klasach IV-VI (1 nauczyciel) wyniosła 181, z czego wszystkie godziny lekcyjne to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne,
- liczba lekcji z przedmiotu „Przyroda” w klasach IV-VI (2 nauczycieli) wyniosła 408, z czego 309 godzin lekcyjnych (75,7%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne, a ze wsparciem nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi 78 lekcji (19,1%),
- liczba lekcji z przedmiotu „Język polski” w klasach IV-VI (3 nauczycieli)

¹⁷ Z wyłączeniem wychowania fizycznego, nauczania zintegrowanego (I-III) oraz zajęć komputerowych.

wyniosła 786, z czego 634 godzin lekcyjnych (80,7%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne, a ze wsparciem nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi 39 lekcji (5%),

- liczba lekcji z przedmiotu „Język angielski” w klasach IV-VI (1 nauczyciel) wyniosła 101, z czego 101 godzin lekcyjnych (100%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne,
- liczba lekcji z przedmiotu „Język niemiecki” w klasach IV-VI (2 nauczycieli) wyniosła 329, z czego 329 godzin lekcyjnych (100%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne,
- liczba lekcji z przedmiotu „Matematyka” w klasach IV-VI (2 nauczycieli) wyniosła 614, z czego 331 godzin lekcyjnych (53,9%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne, a ze wsparciem nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi 104 lekcji (16,9%),
- liczba lekcji z przedmiotu „Plastyka” w klasach IV-VI (1 nauczyciel) wyniosła 138, z czego 67 godzin lekcyjnych (48,5%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne, a ze wsparciem nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi 71 lekcji (51,5%),
- liczba lekcji z przedmiotu „Muzyka” w klasach IV-VI (1 nauczyciel) wyniosła 123, z czego 70 godzin lekcyjnych (57%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne, a ze wsparciem nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi 53 lekcji (43%),
- liczba lekcji z przedmiotu „Zajęcia techniczne” w klasach IV-VI (1 nauczyciel) wyniosła 93, z czego 53 godzin lekcyjnych (57%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne, a ze wsparciem nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi 40 lekcji (43%),
- liczba lekcji z przedmiotu „Religia” w klasach IV-VI (1 nauczyciel) wyniosła 280, z czego 41 godzin lekcyjnych (14,6%) to lekcje z pracą uczniów w oparciu o cyfrowe zasoby edukacyjne, a ze wsparciem nauczycieli cyfrowymi zasobami edukacyjnymi 119 lekcji (42,5%).

Struktura rodzajowa źródeł pochodzenia wykorzystywanych cyfrowych materiałów edukacyjnych była następująca:

- platforma edukacyjna: www.e-podreczniki.pl – 1019 godzin;
- portal wiedzy dla nauczycieli: www.Scholaris.pl – 448 godziny;
- cyfrowe zasoby edukacyjne dołączone do podręcznika (nieelektronicznego) – 328 godziny;
- inne zasoby edukacyjne dostępne w internecie – 172 godzin;
- cyfrowe materiały własne nauczyciela – 653 godziny,

a ich udział w ogólnej liczbie lekcji zrealizowanych w ciągu II półrocza roku szkolnego 2015/2016 z wykorzystaniem cyfrowych zasobów edukacyjnych (2620 godzin) wynosił odpowiednio: 38,9%, 17%, 12,5%, 6,6% i 24,9%.

(dowód: akta kontroli str. 90-93)

Najwyższa Izba Kontroli przyjęła porównanie stopnia realizacji zajęć edukacyjnych z zastosowaniem TIK w II semestrze roku szkolnego 2015/2016 do założeń przyjętych w programie „Cyfrowa szkoła”, realizowanym w roku szkolnym 2012/2013. W odniesieniu do założeń tego programu, w roku szkolnym 2015/2016 Szkoła kwalifikowała się do kategorii szkół dużych (389 uczniów), dla których zakładano realizację zajęć z użyciem TIK w klasach IV-VI szkoły podstawowej w średnim wymiarze 9 godzin tygodniowo. W II semestrze roku szkolnego 2015/2016 w klasach IV-VI w Szkole realizowano przeciętnie tygodniowo 12,6 godzin lekcyjnych z zastosowaniem TIK w pracy indywidualnej lub zespołowej uczniów na przedmiotach innych niż „zajęcia komputerowe”¹⁸. Wynika z tego,

że poziom stosowania TIK jest wyższy niż przyjęty w programie „Cyfrowa szkoła” dla tej kategorii szkół.

2.3. Zabezpieczenie uczniów przed dostępem w internecie do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju.

Przeprowadzone w toku kontroli oględziny¹⁹ komputerów udostępnionym uczniom (pracownie komputerowe oraz biblioteka) wykazały nieskuteczność zastosowanego oprogramowania zabezpieczającego przed treściami mogącymi stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju - w przypadku komputerów znajdujących się w pracowni komputerowej (testowa próba wejść na wybrane strony internetowe zakończyła się pozytywnie – strony zostały wyświetlone), a w przypadku biblioteki – brak stosownego oprogramowania. Stwierdzono aktualność bazy wirusów na komputerach udostępnionym uczniom.

(dowód: akta kontroli str. 5)

Odnosząc się do rodzaju podejmowanych działań i stosowanych w szkole mechanizmów zabezpieczenia przed dostępem uczniów do treści w internecie mogących stanowić zagrożenie ich prawidłowego rozwoju Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że „komputery uczniowskie wyposażone są w program Cenzor, który stwarza określone problemy: z obsługą m.in. poczty, blokuje korzystanie z ogólnodostępnych zdjęć i Clipartów utrudniając uczniom opanowanie treści programowych. Możliwe jest blokowanie określonych treści (nie tylko stron), po uprzednim ręcznym wprowadzeniu danych w wersji serwerowej. W związku z niezadawalającymi efektami analizujemy inne oferty związane z zakupem oprogramowania zabezpieczającego uczniów przed treściami niepożądanymi w Internecie. W chwili obecnej analizowana jest oferta na zakup programu *Motyl*, który posiada możliwość ręcznego blokowania i nadzorowania treści niepożądanych. *Motyl* jest programem przewidzianym na 60 stanowisk z 5 letnią licencją. Pod uwagę brany jest również program *Opiekun Ucznia*.”

(dowód: akta kontroli str. 6-9)

Instalację w komputerach udostępnianych uczniom programów blokujących treści niepożądane zakładał Program wychowawczy Szkoły oraz Programie profilaktyki. Statut Szkoły nie zawierał zapisów w tym zakresie²⁰.

(dowód: akta kontroli str. 15-48)

W Szkole funkcjonują dwa łącza internetowe: LAN i WiFi. Dostęp do sieci LAN możliwy jest wyłącznie z komputerów przeznaczonych do użytku przez nauczycieli, dyrekcję, administrację Szkoły oraz w salach informatycznych. W przypadku komputerów nie podłączonych do sieci LAN nauczyciele korzystają z sieci WiFi, która zabezpieczona jest hasłem. W Szkole nie funkcjonuje żadna otwarta strefa typu hot spot przeznaczona dla uczniów.

(dowód: akta kontroli str. 6-9)

Ustalona
nieprawidłowość

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Szkoła, pomimo zapewnienia uczniom dostępu do internetu na szkolnych komputerach, nie podjęła (biblioteka) bądź podjęła (pracownie komputerowe),

¹⁸ Ogólną liczbę godzin lekcyjnych zrealizowanych w ciągu II półrocza roku szkolnego 2015/2016 z wykorzystaniem cyfrowych zasobów edukacyjnych, tj. 2116 podzielono na liczbę tygodni w tym semestrze (21 tygodni) oraz liczbę oddziałów IV-VI.

¹⁹ W dniu 4 października 2016 r.

²⁰ Dostępny na stronie internetowej: <http://www.sp1.wschowa.pl/>.

ale nieskuteczne działania zabezpieczające uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, co było niezgodne z art. 4a ustawy o systemie oświaty.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że: „zgodnie zaleceniami dotyczącymi stwarzania warunków do prawidłowego rozwoju uczniów, Szkoła Podstawowa nr 1 we Wschowie na komputerach uczniowskich ma zainstalowany program *Cenzor*. W przeszłości funkcjonował równolegle program *Beniamin*. Wyposażone w niego były komputery znajdujące się w bibliotece. Pod koniec sierpnia nastąpiła wymiana sprzętu w bibliotece na zestawy komputerowe pozyskane z agencji ARiMR. Do chwili obecnej nie uruchomiono na nich programu blokującego nieodpowiednie treści, ponieważ 15 września 2016 r. została zakupiona aktualizacja programu *Cenzor* również z przeznaczeniem na 5 stanowisk do biblioteki. Obecnie oczekujemy na kody aktywacyjne i aktualizacje programu”.

(dowód: akta kontroli str. 5, 6-9)

Ocena cząstkowa

Szkoła, poza nauczaniem zajęć komputerowych, stosuje technologie cyfrowe również w nauczaniu przedmiotów ogólnokształcących. Wprawdzie, w obecnym oraz poprzednim semestrze szkolnym, żaden z przedmiotów nie był nauczany

w Szkole z wykorzystaniem wyłącznie podręcznika elektronicznego, to jednak wskaźnik zajęć realizowanych z zastosowaniem TIK był zadowalający. Szkoła, zapewniając uczniom dostęp do internetu, w odniesieniu do części komputerów,

nie podjęła żadnych działań zabezpieczających przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenia dla ich prawidłowego rozwoju, a w odniesieniu do części - takie działania podjęła, jednak okazały się one nieskuteczne.

3. Stosowanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w kontaktach Szkoły z uczniami i rodzicami.

3.1. Funkcjonowanie dziennika elektronicznego.

Dzienniki lekcyjne, o których mowa w §10 rozporządzenia MEN z dnia 29 sierpnia 2014 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania (...) ²¹, nie były prowadzone w formie elektronicznej, do czego uprawnia §22 ust. 1 cyt. rozporządzenia.

Dyrektor Szkoły wyjaśnił, że głównym powodem pozostawania na etapie przygotowań do wprowadzenia e-dziennika jest stale powiększająca się od 2012 r. baza sprzętowa, nadal jednak niewystarczająca. Systematyczny zakup komputerów przenośnych dla każdego nauczyciela i do każdego gabinetu nie został zakończony. Obecnie jeszcze jedna klasopracownia nie została wyposażona w odpowiedni sprzęt, jak również pokój nauczycielski i kantorek nauczycieli wf. Planowane wprowadzenie e-dziennika poprzedzone zostanie ankietą i diagnozą kierowaną zarówno do nauczycieli, jak i do rodziców, której celem będzie zbadanie opinii użytkowników i odbiorców. Obecnie trwa wstępny etap analizy ofert e-dziennika, którego wprowadzenie zaplanowano na rok szkolny 2017/2018.

(dowód: akta kontroli str. 6-9)

Szkoła zapewniła możliwość elektronicznej komunikacji z uczniami i rodzicami,

Opis stanu faktycznego

²¹ Dz. U. z 2014 r. poz. 1170 ze zm.

poprzez platformę edukacyjną e-Nauczanie (Librus-Wspieramy Oświatę)²², o czym w pkt 3.2 wystąpienia pokontrolnego.

3.2. Obecność Szkoły w internecie.

Szkoła posiadała własną stronę internetową, na której znajdowały się m.in. następujące informacje: dane kontaktowe, konto pocztowe, imię i nazwisko Dyrektora, statut, tygodniowy plan lekcji, kalendarz roku szkolnego, w tym uroczystości szkolnych, wykaz podręczników oraz materiałów ćwiczeniowych, w tym wyposażenie pierwszoklasisty, obowiązujących w poszczególnych oddziałach szkolnych, linki platform i portali edukacyjnych przydatnych uczniom i nauczycielom²³. Stwierdzono aktualność zamieszczonych danych.

Szkoła umożliwiła uczniom współredagowanie strony internetowej, w szczególności poprzez udział w dokumentowaniu bieżących wydarzeń szkolnych (foto, opisy).

Szkoła zapewniła możliwość elektronicznej komunikacji z uczniami i rodzicami, poprzez platformę edukacyjną e-Nauczanie (Librus Synergia), która wspomaga kształcenie z wykorzystaniem technik, tj. e-learning czy blended-learning. Ponadto umożliwia bezpośredni i indywidualny kontakt z każdym uczniem, rodzicem i nauczycielem. Zastosowane opcje pozwalają na:

- podgląd statystyk logowania poszczególnych uczniów i nauczycieli, dzięki czemu można monitorować częstotliwość korzystania z platformy;
- podgląd testów zleczanych w ramach pracy domowej, liczbę uzyskanych punktów, oceny;
- realizowanie funkcji wychowawczej poprzez wzmocnienie współpracy z rodzicami i bieżące informowanie ich o przebiegu kariery szkolnej dziecka;
- podniesienie poziomu nauczania poprzez zastosowanie atrakcyjnych form nauczania i zwiększenie motywacji do nauki przez zastosowanie systemu ankiet i testów;
- oszczędność czasu i materiału dzięki elektronicznemu generowaniu materiałów pomocnych w toku zajęć;
- szybką wymianę informacji pomiędzy nauczycielami, a rodzicami w formie indywidualnych lub grupowych wiadomości.

Z pozycji rodzica, e-platforma spełnia podstawowe funkcje informacyjne, tj. ułatwia dostęp do informacji bez ograniczeń czasowych, pozwala na podgląd wiadomości dotyczących aktualnych wydarzeń, zastępstw, wycieczek i innych planowanych zdarzeń z życia szkoły. Dyrektor Szkoły, jako administrator, ma wgląd i możliwość monitorowania:

- wyników nauczania dotyczących poszczególnych przedmiotów;
- pracy poszczególnych nauczycieli przez analizę ich elektronicznych dokumentów dedykowanych uczniom;
- indywidualizacji nauczania przez analizę przygotowanych testów;
- przeciwdziałanie problemom wychowawczym poprzez obserwacje i analizę współpracy wychowawcy z rodzicami;
- zwiększenie zakresu współpracy z rodzicami;

²² Koszt licencji na 2016 r. – 500 zł.

²³ Książki naszych marzeń, Twinning, Szkoły Kreatywnych Umysłów, Pisupisu.pl, Matematyczne ZOO.pl, miasto Dzieci.pl, Math.Edu.pl, Lubuska Akademia Debat Szkolnych.

- poprawę systematyczności pracy nauczycieli;
- oszczędność czasu i materiału poprzez generowanie elektronicznych dokumentów.

Funkcjonowanie platformy edukacyjnej e-Nauczanie dla uczniów i rodziców było bezpłatne. Dla uczniów, którzy nie mieli możliwości korzystania z platformy w domu (brak komputera lub łącza internetowego) szkoła umożliwiała korzystanie w bibliotece (w godzinach pracy biblioteki) i pracowni informatycznej (systematycznie, w ustalonych terminach).

(dowód: akta kontroli str. 4, 6-9, 12-13, 94-100)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Szkoła wykorzystywała technologie informacyjno-komunikacyjne w kontaktach z uczniami i rodzicami w stopniu uzależnionym od posiadanych możliwości. Dziennik elektroniczny wprawdzie nie został jeszcze w Szkole wdrożony, jednak funkcjonująca platforma edukacyjna e-Nauczanie pozwoliła m.in. na uatrakcyjnienie zajęć, bieżące monitorowanie pracy uczniów i nauczycieli oraz stały kontakt z rodzicami uczniów. Wzrost informacyjny zapewniała też aktualizowana strona internetowa Szkoły.

IV. Wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi wynikające z ustaleń kontroli, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli²⁴, wnosi o podjęcie skutecznych działań zabezpieczających uczniów przed dostępem w internecie do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju, zgodnie z art. 4a ustawy o systemie oświaty.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Zielonej Górze.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosku

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK proszę o poinformowanie Najwyższej Izby Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Zielona Góra, dnia 5 grudnia 2016 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Zielonej Górze

Kontroler
Beata Jakubowska
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor

Zbysław Dobrowolski

.....
podpis

.....
podpis